

THE ONLY SLOVENIAN DAILY
BETWEEN NEW YORK AND CHICAGO
THE BEST MEDIUM TO REACH 180,000
SLOVENIANS IN U. S., CANADA
AND SOUTH AMERICA.

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

Neodvisen dnevnik zastopajoč interese slovenskega delavstva.

"WE PLEDGE ALLEGIANCE TO OUR
FLAG AND TO THE REPUBLIC FOR
WHICH IT STANDS: ONE NATION INDI-
VISIBLE WITH LIBERTY AND JUSTICE
FOR ALL."

VOLUME IV.—LETO IV.

Single Copy 3c.

Entered as Second Class Matter April 29th 1918, at the Post Office at Cleveland, O., under the Act of Congress of March 3rd, 1879

ST. (NO.) 280.

Posamezna številka 3c.

VOJAŠKI BONUS BO IZPLAČAN DO 1. FEBRUARJA.

KOMISIJA JE DOLOČILA 4% OBRESTI OD BOND-
DOV, KATERE SE BO DALO NA TRG, DA SE
DOBI SVOTA, KI JE POTREBNA ZA IZPLAČA-
NJE NAGRADE BIVŠIM VOJAKOM.

COLUMBUS, O., 29. nov. — Danes se je vršila prva
seja državne komisije, ki ima v rokah izplačitev voja-
škega bonusa za državo Ohio, ter je soglasno odločila,
da se bo od obveznic, katere se bo izdalo za dobavo de-
narja, ki je potreben za izplačitev bonusa, plačevalo po
4% obresti.

Sto odločitvi se je zavrglo nasvet državnega pred-
sednika demokratičnega komiteja, W. W. Durbina, ki
je pretekli teden izdal svarilo proti več kot 4% obre-
stim.

Toda komisija je po povpraševanju pri raznih izve-
dencih prišla do zaključka, da se ne more določiti manj
kot 4% obresti.

Danes je bil nastavljen ravnatelj komisije, ki bo
skrbela za izplačanje bonusa, Robert R. Roberts iz
Youngstowna, ki je naznanil, da se bo z izplačevanjem
bonusa pričelo najbrže okrog prvega februarja prihod-
njega leta.

Mislilo se je, da bo izplačitev mogoča že do božiča,
toda pronašlo se je, da ni niti ena litografična tvrdka
v stanu natisniti vse bonde v teku manj kot tridesetih
dni.

Komisija pričakuje prodati za približno dvajset mi-
lijonov dolarjev bondov do 15. decembra. Ponudbe, ki
jih je prejela komisija od raznih finančnih interesov v
New Yorku in Ohio, kažejo, da se bodo bondi hitro in
brez teškoč razprodali.

Ravnatelj za izplačevanje bonusa, R. R. Roberts,
bo pričel s poslovanjem s 1. decembrom, in bo takoj pri-
čel sprejemati prošnje za nagrado, ki znaša \$10 za vsak
mesec vojaškega službovanja, toda ne več kot \$250 za
skupno vojaško dobo.

Mooney in Damm bo- sta kandidata za kongres.

Prihodnja volilna borba za
kongres v 20. okraju, v katere-
ga spada slovenska naselbina v
Clevelandu, obeta biti precej ži-
vahna, kajti dozdaj sta se javila
že dva kandidata demokratične
stranke, ki pravita, da si bosta
prizadevala priboriti sedež v kon-
gresu.

Nekaj dni nazaj je naznanil
A. J. Damm, sedanjí demokrati-
čni councilman iz 23. okraja,
da se bo pustil v tekmo za izve-
litev v kongres, včeraj pa mu je
sledil s slično izjavo bivši demo-
kratični kongresman za 20. okraj
Chas. A. Mooney, ki je bil pora-
žen eno leto nazaj.

Demokratični vodje v Cleve-
landu so baje bolj naklonjeni
Mooneyju kot pa Dammu, ako-
ravno sta oba člana strankinega
eksekutivnega odbora. Primarne
volitve, ki se bodo vršile prihod-
nje poletje, bodo seveda odločile,
kdo bo kandidat stranke.

Sedanjí kongresman za 20 o-
kraj je republikanec Miner G.
Norton, ki bo najbrže zopet kan-
didiral za izvolitev.

ŽRTVE LOVA.

Columbus, O., 29. nov. — Od-
kar se je v Ohio otvorila lovska
sezona, je našlo smrt v lovskih
nesrečah že nič manj kot 15 o-
seb. Včeraj sta se smrtno pone-
srečili dve osebi, ranjene pa so
tri. 17-letni Albert Sante je pa-
del pri lovu v vodo in utonil,
farmer Fred Beher pa je bil ubit,
ko se je enemu njegovih tovari-
šev po nesreči sprožila puška.

Lloyd George ima no- ve predloge za Irce.

ULSTERSKA VLADA JE ZA-
VRNILA STARI NAČRT
LLOYD GEORGEA, NAKAR
JE SLEDNJI IZDELAL NO-
VEGA.

London, 29. nov. — Danes je
bil zelo napet dan v poteku ir-
sko-angleških pogajanj, in zak-
ljučil se je z nado, da se bo kon-
čno vendar le posrečilo prepre-
čiti popolno pretrganje pogajanj.
Sir James Craig, ministrski
predsednik Ulsterja, je izjavil
pred severo-irskim parlamentom,
kot se je pričakovalo, da je ab-
solutno zavrnila predlog angle-
škega ministrskega predsednika
za parlament, v katerem naj bi
bila zastopana oba dela Irske,
kot zahtevajo Sinfajnovci. Toda
obenem je izjavil, da je pripravl-
jen razmotrivati druge predlo-
ge za poravnavo z južno Irsko,
ako jih Lloyd George predloži
do prihodnjega torka.

Ministrski predsednik Lloyd
George je nato nemudoma po-
zval k sebi sinfajnovske delega-
te, da se posvetuje z njimi in z
njegovim kabinetom, ter jim je
predložil nove predloge, katere
se bo predložilo do prihodnjega
torka tudi ulsterskemu kabinetu,
ako jih Sinfajnovci sprejmejo.

Kakšni so ti novi predlogi, ka-
tere je stavil Lloyd George Sinfaj-
novcem, ni znano. Situacija
je še vedno silno kritična vzpričo
trdovratnega stališča Ulstercev.

Ulsterci nikakor nečejo privo-
liti v ustvaritev parlamenta, v
katerem bi bila zastopana jug in
sever, a Sinfajnovci na drugi
strani odklanjajo zahtevo za iz-
rek udanosti angleški kroni.

Eamon de Valera je danes za-
pustil Dublin, ter bo potoval po
raznih okrajih južne Irske.

Ulsterški ministrski predsednik
sir Craig je danes izjavil pred
parlamentom, da je še na prvi
seji povedal Lloyd Georgeu, da
je vsaka misel na parlament za
celokupno Irsko docela nemo-
goč. Ulsterški ministrski pred-
sednik je tudi izjavil, da imajo
Sinfajnovci do 6. decembra čas,
da se odločijo glede pretrganja
pogajanj. Sinfajnovci trde, da
oni pogajanj ne bodo pretrgali,
in da je vse odvisno od angleške
vlade.

— Rusinja Mrs. Zernitzky, se-
daj stanujoča na 5906 Ensign
Ave., je vložila včeraj na sodniji
prošnjo za ločitev zakona. Pravi,
da jo je pustil mož doma v Ru-
siji še leta 1905, in od tedaj pa
do 1913 ni dobila od njega nika-
ke pomoči, niti ni vedela, kjer se
nahaja. Končno je dobila njegov
naslov in prišla za njim sem v
Ameriko s svojimi štirimi otroci.
Ves čas je ravnal z njo silno su-
rovo in zato hoče ločitev. On za-
nikuje njene obdolžbe.

— Cerkevni odborniki Euclid
Ave. Baptistovske cerkve so raz-
pisali \$1,000 onemu, ki bi ovadil
imenita moških, ki so napadli v
ponedeljek zvečer dom njih žup-
nika Rev. Bustrada. Ženska, ki
je posvarila župnika, pravi, da je
preslišala v nekem hotelu pogo-
vor, katerega so imeli neki moški
na hodniku, drugače pa pravi, da
ne ve ničesar.

— Kohler pravi, da so ga se-
danji mestni uslužbenci že pričeli
nadlegovati s prošnjami, naj jih
obdrži še po novem letu v službi.
Politični opazovalci pravijo, da
bodo naleteli prosilci na gluha u-
šesa, ker so tekom kampanje vsi
delali za Fitzgeralda.

Češki in nemški soci- jalisti za obrambo republik.

NEMŠKI, AVSTRIJSKI IN ČE-
ŠKI SOCIJALISTI SO POD-
VZELI SKUPEN KORAK
PROTI POVRNITVI MO-
NARHIJ.

Berlin, Nemčija. — Socijalno
demokratične stranke avstrijske
republike, Čehoslovakijske in Nem-
čije so v očigled monarhističnih
kontrarevolucionarnih gibanj, ki
ogrožajo nove republikanske vlade
v centralni Evropi, sprejeli
naslednjo deklaracijo:

"Skupni interesi celokupnega
proletarijata nemške republike,
Čehoslovakijske in Avstrijske zahtev-
vajo, da stojimo v obrambi re-
publikanskih teh dežel potom
vseh parlamentarnih in neparla-
mentarnih sredstev. Eksekutive
se v prvi vrsti zanašalo na poli-
tično zastopstvo delavskega raz-
reda, ki naj se poslužuje vseh
parlamentarnih moči v boju pro-
ti monarhističnim intrigam, in ki
naj drži vlade odgovornim, ako
ne bi podvzlele primernih
korakov proti napadom monar-
histov, ki lahko prinesejo civilno
vojno.

"A na drugi strani tudi priča-
kujejo, da bodo delavski razre-
di sami imeli vsak čas priprav-
ljeno vso moč svojih političnih
in gospodarskih organizacij z
namenom, da se prepreči povra-
tek dinastij, ki nosijo s seboj
prokletstvo vojne, ponovno u-
stanovitev militarizma in sistem
političnega in socialnega zatira-
nja.

"Podpisane eksekutive bodo o-
stale v trajni zvezi z namenom
za skupno in medsebojno obram-
bo. Podpisane eksekutive apelir-
ajo na socialistične in delavske
stranke vsega sveta, da podpira-
jo proletarijat v deželah, kjer
preti monarhistična nevarnost, v
njegovih defenzivnih akcijah, in
opozarjajo posebno stranke v
Angliji, Franciji, Belgiji in Italiji
o njih posebni odgovornosti, kajti
poskusi za povrnitev monar-
hizma uživajo uradno ali pa ne-
uradno podporo njih vladnega
razreda.

"Socijalno-demokratična stran-
ka nemške Avstrije, Her Seitz,
Ferdinand Skret.

"Čehoslovška socijalno - de-
mokratična delavska stranka,
Anton Nemec, Jaroslav Aster.

"Nemška socijalno - demokrati-
čna delavska stranka v Čeho-
slovški republiki, dr. Ludwig
Czech, Karl Cermak.

"Socijalno - demokratič. stran-
ka Nemčije, Herman Mueller,
Otto Wels.

"Neodvisna socijalno - demo-
kratična stranka Nemčije, Arthur
Crispien, Georg Ledebour."

6 DELAVCEV UBITH PRI GRADBI GLEDALIŠČA.

New York, 29. nov. — Pri
gradnji nekega gledališča v
Brooklynu se je sesula stena, na-
koder je padel na tla tudi strop, po-
sledica česar je bila, da je našlo
smrt pod razvalinami šest delav-
cev. Podjetnik, ki je vodil gradbo
je bil aretiran, in obtožen uboj-
stva.

ŠEST OSEB ZGORELO V GLE- DALIŠČU.

New Haven, Conn., 29. nov. —
V ognju, ki je v nedeljo zvečer
uničil Rialto gledališče, je našlo
smrt šest oseb. Štirje so bili po-
tegnjeni mrtvi iz pogorišča, dva
pa sta umrla danes v bolnišnici.

Pogajanja za izkori- šćanje Rusije.

NEMŠKI KAPITALISTIČNI PR-
VAKI SE POGAJAJO Z AN-
GLEŽI O NAČRTIH ZA
EKSPLOATACIJO RUSIJE IN
ZA DOGOTOVITEV ŽELEZ-
NICE IZ BERLINA V BAG-
DAD.

Berlin, 29. nov. — Obisku
Hugo Stinnesa v London sledita
obiska bivšega rekonstrukcijske-
ga ministra Dr. Walterja Rathenau-
a in bivšega zunanjega mini-
stra dr. Simonsa.

Iz najzanesljivejših virov se
poroča, da so ti obiski v zvezi z
najvažnejšimi industrijskimi na-
črti.

Predmet teh konferenc so naj-
različnejša vprašanja od medna-
rodnih posojil pa do eksploata-
cije Rusije, toda glavni namer-
teh konferenc pa je baje, prire-
diti med Anglijo in Nemčijo sli-
čen rekonstrukcijski načrt, ki sta
ga sklenila Rathenau in Loucheur
v Wiesbadenu za Francijo in
Nemčijo.

Nadalje se tudi poroča, da
nemški in angleški kapitalisti mi-
slijo na skupno delo pri dogoto-
vitvi berlinsko-bagdadske proge,
da delajo na načrtih za železni-
ški sistem v Mesopotamiji in pa
v Romuniji.

Te neuradne londonske konfe-
rence so posledica številnih pri-
vatnih konferenc, o katerih se
misli, da bodo imele za posledico,
da se bo Nemčiji dalo velika na-
ročila za material in delo, na-
kar se bo odpustilo del njene od-
škodnine.

Ker Angleži ne potrebujejo
nemškega premoga in drugih
nemških surovin, so angleški in-
dustrijalni vodje pravili spome-
niti, v kateri se predlaga vloži-
tev angleškega kapitala v nem-
ška podjetja.

Eden izmed poglavitnih pred-
metov razgovorov bo tudi re-
konstrukcija Evrope, za katero
se Rathenau posebno zanima.

Rathenau in Felix Duetsch sta
vodje gibanja med nemškimi in-
dustrijalci, ki so mnenja, da bo
dočnost Nemčije leži v Rusiji, in
da bo Nemčija v stanu poravnati
odškodnino edinole, ako se Ru-
sijo odpre nemški eksploataciji.

KAKO SE BRANITI POLJUBA.

Chicago, 29. nov. — Dijakinje
čikaške univerze so v zadnji iz-
daji svojega lista navedle recept,
kaj plove, kaj je storiti dekletu,
kadar ji fant hoče ukrasti pol-
jub. Glasi se:

Kadar te fant poljubi, se mo-
raš najprej hudo obraniti, potem
se delaj, kot da si premagana od
njegove višje sile. Zapri oči, in
drži se trdo, popusti nekoliko,
ako poljub še nadaljuje. Tvoj o-
braz naj kaže znake najrazličnej-
ših občutkov — Jezo, žalost, ob-
up, veselje. Važno, da se ne po-
zabi na nobenega teh izrazov. Zda-
pa zdaj si prizadevaj oprostiti se
objema. Ako boš tem navodi-
lom točno sledila, tedaj te bo
fant najbrže še večkrat poljubil.

— Pevci in pevke pevskega
zboru "Zarja" prirede v soboto
zvečer v Slovenskem Narodnem
Domu domačo zabavo. Vabljeni
ste vsi prijatelji naših pevcev
in pevke, da pridete in se v njih
krogu povesešite in pozabavite.
Zapelj nam bodo gotovo tudi ka-
ko pesem poleg tega pa se bodo
vršile tudi razne zanimive igre,
ltd. Ne pozabite torej, da se vas
bo pričakovalo v soboto zvečer v
Nar. Domu!

Uspeh konference odvisi od tajnika Hughesa.

SIMMS PRAVI, DA JE HUG-
HES V STANU ZOPET DO-
BITI KONTROLO NAD ZBO-
ROVANJEM.

Washington, 29. nov. — (Pi-
še W. Ph. Simms.) — Eden iz-
med angleških izvedencev na
problemih daljnega vzhoda, je
danes izjavil, da obstoja nevar-
nost, da bosta Anglija in Japona
ska s svojim sporom umom pre-
prečili dosego vsakega uspeha na
konferenci.

Ta Anglež je mnenja, da je
Anglija prepričana, da je bolje
zanjo, da stoji pri svoji pogodbi
z Japonsko, dokler nima nič
boljšega kot nadomestilo.

Tu postaja vtis, da sta tako
in Balfour spela Hughesa ne
led, čim dalje močnejši. Hughes
je konferenco otvoril na zelo bri-
ljanten način, ko je predlagal
določeno znižanje mornaric. Japo-
nska in Anglija sta mu navdu-
šeno pritrdile, toda izkazalo se
je, da se strinjata z njim samo
"v principu", drugače da imata
čisto svoje misli.

Številni ljudje so prepričani,
da bi bilo za Hughesa v tem po-
ložaju najbolje, ako bi bil vpra-
šanje daljnega vzhoda predložil
konferenci na isti način kot je
storil z vprašanjem razoroženja
na morju.

Hughes tega ni storil, in od te-
daj izgleda, da imata tako in
Balfour prvenstvo pri vodstvi
konference, in da je napredek
konference čisto zaustavljen.

Zdaj so v teku razgovori med
Anglijo in Japonsko z ozirom na
razne podrobnosti konference.
Ako se to pregovarjanje še ne-
kaj časa nadaljuje, bo Hughes
morda v stanu dobiti nazaj svo-
je izgubljeno vodstvo s tem, da
umakne svoj prvotni načrt gle-
de znižanja mornaric, s katerim
Anglija in Japonska nista zado-
voljni.

Medtem pa se obeta pomoč še
od drugod. Indija grozi napo-
vedati bojkot vsem japonskim
izdelkom, ako se ne zavzre an-
gleško-japonska pogodba.

KROJAŠKI ŠTRAJKARIJ V FILADEFIJI SO PARALI- ZIRALI OBLAČILNO INDUSTRIJO.

Filadelfija, 28. nov. — Danes
je tu došlo na štrajk 5,000 obla-
čilnih delavcev kot protest proti
prizadevanju delodajalcev, da
znižajo plače in uvedejo delo od
kosa. V spor je takoj pričela
posredovati državna industrijal-
na komisija, ki bo skušala porav-
nati spor. Na unijski glavni stan
je dospelo že danes 30 prošenj
od neodvisnih krojaških delav-
nic za povratek delavcev. Unija
je vse ta podjetja obvestila, da
bo v teku par dni dogotovljen
načrt za pogajanja s posamezni-
mi podjetniki. Štrajk se je pri-
čel danes ob 10. uri dopoldne.
Po odhodu delavcev iz tovar-
na so se vršila številna zborovanja,
iz katerih je razvidno, da se de-
lavci ne povrnejo nazaj na delo,
dokler podjetniki ne umaknejo
zahteve za uvedbo dela od ko-
sa.

—Naročnina večih naročnikov
katerim pošiljamo naš list v sta-
ro domovino, je pošla. Zato ope-
zarjamo vse tiste, ki plačujejo
list za svoje, naj se zglasijo v
uradu, ker drugače smo jim pri-
morani list ustaviti.

Arbucklova priča ob- tožena krivega pričanja.

San Francisco, 29. nov. —
Prosekucija je danes porabila
ves čas obravnave s pobijanjem
dokazov, katere je prinesla na
dan obramba za obtožnega ki-
no-igralca, "Fatty" Arbuckla.
Prosekucija je danes ob zaključ-
ku izjavila, da bo s tem nadalje-
vala tudi jutri.

Milton T. U'Ren, pomožni
pravdnik, je danes naznanil, da
zdravniška komisija, ki ima na-
logo, da preišče posamezne dele
trupla umrle igralka, ne bo po-
dala svojega poročila do četr-
tka. Ta komisija bo določila, da-
li je bil organ, o katerem trdi
prosekucija, da je bil poškodov-
an z uporabo sile od zunaj,
pred smrtjo v zdravem stanju.

Prosekucija je predstavila več
novih prič, ki so izjavile, da so
trditve obrambe, češ, da je bila
Miss Rappe bolehnja že več let,
neresnične.

Prosekucija si je tudi prizade-
vala dokazati, da je ena izmed
prič obrambe, Mrs. Minnie Nigh-
bors po krivm pričala, toda sod-
nik je odločil, da se s tem poča-
ka, dokler ne dobi še obramba
priliko, da se zagovarja.

Toda navzlic temu je bila Mrs.
Neighbors že nocoj aretirana, in
obtožena krivega pričanja, ker
glasom kalifornijskega zakona za
aretacijo ni treba zapornega u-
laza. Izjeto je bilo šele, ko
je bila položena zanjo varščina
\$2000, jutri dopoldne pa bo za-
slišana pred policijskim sodi-
ščem.

Mrs. Mary Paulin, lastnica ne-
kega hotela v Los Angelesu, v
katerem je Mrs. Neighbors gla-
som svojega izpričevanja poma-
gala Miss Rappe tekom neke ne-
ne bolezni, je danes izjavila, da
se ni Miss Rappe registrirala v
njem hotelu in da se sploh ne
spominja, da bi jo bila kdaj vi-
dela. Po tem izpričevanju je dr-
žavna prosekucija naperila proti
Mrs. Neighbors obtožbo krivega
pričanja.

DR. LORENZ PRAVI, DA JE AMERIKA REŠILA AVSTRIJO.

New York, 28. nov. — "Ako
bi nam ne bila prišla na pomoč
Amerika, tedaj bi bila Dunaj da-
nes eno samo veliko pokopali-
šče," se je danes izrazil znameniti
dunajski zdravnik, dr. Adolf Lo-
renz, ki je prišel semkaj, da zdravi
revne ameriške otroke kot po-
vračilo za ameriško pomoč Av-
striji.

"Jaz sem živel na Dunaju, od-
kar se je pričela vojna," je na-
daljeval dr. Lorenz. Dokler ni
predsednik Harding podal urad-
ni proglas miru, sem bil takore-
koč sovražnik Amerike, toda v
mojem sreču ni bilo nikdar so-
vrštva, temveč bilo je prenapol-
njeno z ljubeznijo in hvaležnost-
jo napram Ameriki, kar je stori-
la za moje rojake."

Dr. Lorenz bi bil danes kma-
lu omagal vsled preobilnega de-
la v bolnišnici, kamor je prišlo
na stotine bolnikov v upanju, da
jim povrne zdravje. V sprejem-
nici je bilo na stotine staršev, ki
so pripeljali s seboj svoje pohab-
ljene otroke. Poleg tega se je
zbrala pri bolnišnici tolika mno-
žica ljudstva, ki je želela videti
znamenitega zdravnika, katerega
posebnost je ta, da se pri svojih
operacijah nikdar ne poslužuje
noža, je bila tolika, da so imeli
štirje policisti dovolj posla.

Clevelandske novice.

— Policija prime v tekočem pogonu na "nezaželjene osebe" vsakega količnjak sumljivega človeka in ga žene pred sodnika, ki deli kazni na levo in desno. Dosedaj je bilo prijetih že več kot osem sto oseb. Sodnik Howells hiti z obsodbami kar se da, toda še vse prepočasno, ker število aretirancev se še vedno množi. Včeraj je obsodil v teku tri četrt ure 113 teh nesrečnejših; vsak je dobil 15 dni prisilne delavnice. S tem pogonom se je pričelo, da se pride na sled dvema moškima, katera sta ustrelila zadnji petek policajev Frank Korana, toda med vsemi prijetimi ju še niso našli. Marsikdo pa bo prišel v zapor popolnoma po nedolžnem v tej nepremišljeni furiji, katere se poslužujejo oblasti. Warrensvillska ječa je že sedaj prenapolnjena.

— Na vse banke širom mesta, ki obdržavajo Božične hranilne klube, prihajajo sedaj, ko se bližajo Božič, ljudje vseh poklicev, stari in mladi, in z veseljem dvigajo svoje prihranke. Po malem so nosili teden za tednom, sedaj pa imajo okroglo svotico, s katero bodo napravili Božič veselejši in zadovoljnejši zase in za svoje domače. Tu vam pride stara ženica, upogla in zgubana in polni pred bančnega izplačevalca knjižico, na katero je nosila po 50c vsak teden. Oči se ji iskrijo od radosti kakor malemu otroku, ki pričakuje Miklavža, ko zagleda pred seboj \$25, katerih že dolgo časa ni videla njena denarnica. Živi pri svoji omoženi hčeri in ker ta lepo skrbi zanjo, jo bo presenečila z mehkim gugalnikom; tako žena zaupno pove bančnemu uradniku in odide po časnikih korakov. Takoj za njo pride mogoče oče, ki je skrivaj nosil za svoja otroka po malem v hranilnico in sedaj ju hoče za Božič presenečiti. Vrsta ljudi, ki so se poslužili tega sistematičnega

hranjenja, je velika in vsak izmed teh ima svoje načrte, kaj bo naredil z denarjem. Torej Slovenci, ako niste postali član Božičnega kluba lanskega decembra, postanite sedaj, in ko pride naokrog prihodnji Božič boste imeli tudi vi prihranjeno lahko lepo svoto, ne da bi kdaj pogrešali tisto malo svoto, katero vložite tedensko. Za pojasnila se obrnite na slovensko banko The North American Bank.

— Poseben komitej, ki je bil postavljen na pondeljki seji mestne zbornice, da skuša napraviti med mlekarstvo družbo Telling-Belle Vernon in pa med štrajkujočimi razvažalci sporazum, je imel danes popoldne ob drugi uri svojo prvo sejo v mestni dvorani. Povabljeni so bili tudi zastopniki družbe in pa unije, da so navzoči in sedaj se še ne ve, ali so se odzvali ali ne. Poseben odbor, ki je bil izvoljen, da preišče sanitarne razmere mlekarne, predno se sprejme ordinanço, glasom katere bi morali mlekarji štampirati vsako steklenico, kdaj je bilo mleko pasteurizirano, je obiskal včeraj več mlekarne. Odbor je po preiskavi poročal, da bi dalo to preveč dela, in bi poleg vsega tudi mnogo ne koristilo. — Mestni svetniki so se tudi zdaj po preteku štirih tednov spomnili, da ni prav rabiti mestno policijo za varstvo skebov privatne družbe. (Sedaj se navidez sicer precej jezijo na župana, ki to dovoljuje, toda kje so vam bili vsi "delavski" mestni svetniki prve dni štrajka, da niso videli policajev, kako so paradirali za vsakim vozom mlekarne družbe?)

— Razbijalci varnostnih blagajen so bili sinoči na delu na dveh krajih. V lekarni na 7435 Detroit Ave. so imeli prva vrata blagajne že odprta, ko jih je pregnal policaj McAdams. Oni pa, ki so udrli v prostore Cleveland Gas Burner and Appliance Co. na 3702 Superior Ave. pa se je posrečilo blagajno odpreti in uiti z \$10 v gotovini in \$50 v

vojnih varčevalnih znamkah. Nočni čuvaj je zapazil rop šele, ko so odšli.

— Prihodnjo soboto, 3. decembra, bo otvoril naš rojak Frank Trček gostilno na 15706 Holmes Ave. Collinwoodskim Slovincem ga toplo priporočamo.

MILAN SKRIBINŠEK:

REŽISER IN NJEGOVO DELO.

Pojem režije je še danes večini zelo nejasen. Glavno režiserjevo delo vidi jo namreč šele na dan uprizoritve in tako se zgodi mnogokrat, da celo kritika napiše stavke kakor: Režija je bila prav dobra — le odmorji so bili predolgi...

Kaj je torej režija? Režija je v glavnem ono duševno delo, potom katerega režiser pisateljevo delo, ki je enoten slovstvenni motiv, s svojim doživljem zopet enotno zamisli kot oderski umotvor, kateremu da s pomočjo svojih igralcev, kulis in vseh drugih gledaliških pripomočkov na odru življenje. — In kdaj služi režiser res svoje ime? Kakor hitro se zaveda, da mora igrati, ki jo hoče zrežirati, najprej sam v sebi doživeti in jo potem čisto tako, kakor jo je doživel, spraviti tudi na oder. In to delo je duševno. Vse drugo — kulise, lučni efekti, maske itd. — to je le okvir tej duševni sliki. Seveda okvir mora biti sliki primeren, a radi morebitne neskladnosti okvirja s sliko, je slika vseeno lahko najvrednejše umetniško delo.

Torej v tem, kako je igra vsebinsko podana na odru, leži merilo o dobroti režije — vsebinsko po splošnem razpoloženju, ki je značilno za vso igro in po načinu, kako so podani posamezni nastopajoči značaji. To je takozvana notranja režija.

Sestava primerne scene (pripravišča), za katero ne zadošča samo, da je pravilna, to je, da

režiser ne postavi na oder parka, kjer bi moral biti gozd, ali pa mestne hiše, kjer bi morala stati kmečka kočja itd., temveč da izbere, recimo, izmed gozdov ravno onega, ki se prilaga tudi bolj razpoloženju prizora, ki se v njem odigrava, določitev luči, ki tudi ne sme biti samo pravilna, temveč ravnotako sorodna razpoloženju, zamišljenje mask, pri katerih ne zadošča, da so verjetne, temveč je treba, da nariše poleg tega na sebi tudi značaja, ki ga predstavljajo — vse to tvori takozvana zunanja režija. Režiser skuša doseči, da vse to na odru uresniči, kar je od igre v misli na njeno odersko ustvaritev doživel. Če je potem na dan uprizoritve, pri kateri bi mogel biti režiser čisto odsoten, da ga ne čaka še drug posel, ki pa z režiserstvom nima nič bistveno skupnega, a je najbolje, da ga izvršuje režiser sam, če je torej, recimo, šepetalka preglasna, če se gozdno ozadje sredi dejanja utrga in loputne z velikim ropotom na tla, če ta ali oni nastopci prezgodaj ali prepozno in so "odmorji predolgi" — vse to nima z režijo nič opravka.

Zelo važno je vprašanje, kdo vodi režiser. Za ta posel je treba ravnotako posebne nadarjenosti kakor za igranje. Ni vsak dober igralec dober režiser, in ni treba, da je dober režiser tudi dober igralec.

Če ni mogoče dobiti takega režiserja po poklicu, naj prevzame režijo tisti, da jo vidi jasno pred seboj. Seveda je treba, da ima poleg te zmožnosti še svojstva, ki se tičejo predvsem njegove osebnosti. Biti mora vsem sodelujočim avtoriteta, to se pravi, vsi morajo biti o njem prepričani, da "nekač zna" in morajo imeti vanj ono zaupanje, ki jim pravi, da bo to, kar on hoče na oder spraviti, nekaj resnega. — Potreben je še poseben povdarek v nastopu, v občejanju. Kjer se zbere toliko različnih ljudi kakor k vsem za diletantske predstave, je potrebno, da vlada velik red, poslušnost in dobra volja — disciplina. To je pri diletantih toliko težje doseči, ker niso odvisni od nikakega pisane discipline. Tu je pač potrebno, da se vsi sodelujoči zavedajo, da zažobe predstave višji in pravi smisel le tedaj, če niso le brezpomembna, bežna zabava, temveč res stremiljenje, da se pisateljev umotvor v čim boljši in vplivnejši obliki pokaže na odru. Zato je potrebno, da se podvržejo sami onemu disciplinarnemu redu, ki ni nikjer natiskan, da vlada med njimi — umetniška disciplina.

Delo režiserjevo je v kratkem orisano sledeče: Ko prebere delo, si ustvari o njem jasno sliko in skliče vse sodelujoče k bralni vaji. Ker je potrebno, da pride delo na oder takšno, kakor ga vidi on sam in ker je neizogibno, da se bo njegova slika v marsičem razlikovala od one, ki jo ima vsak sodelujoč, naj režiser razloži ansamblu (sodelujočim), kako razumeva on ne le igre, temveč tudi posamezne značaje. Tako bo vsak nastopajočih še pred bralno vajo poskušal videti igro in svojo ulogo v režiserjevi obliki. Že pri bralni vaji je treba, kolikor mogoče, začeti z igranjem. Tu bo imel režiser priliko, zarisati še v praksi oni splošni značaj igre — poedinih značajev, kakor je to storil pred pričetkom vaje z razlago v teoriji. Vendar ne sme zahtevati, da igralci suženjsko slede njegovemu umevanju, temveč mora ustvariti iz svojega in njihovega umevanja sliko, ki bo zadovoljila njegovo in igralca: delati mora sporazumno. Ker le tedaj, če bo mogel igralec slediti tudi lastnemu doživljaju, bo človek, ki ga postavi na oder, res — živ.

Režiserjevo delo pri aranžiranju vaji je lahko dvojnovidno. To sledi iz sledečega razmišljanja: Na eni strani je treba, da so situacije (položaji) po režiserju dobro premišljene ne le z

ozirom na verjetnost, temveč tudi z ozirom na splošno gibanje na odru, ki po svojem različnem načinu tudi že podčrtava značilni tok dejanja, in pa tudi z ozirom na razdelitev oseb v sceničnem okviru tako, da je oko zadovoljno. Na drugi strani pa je zelo velike važnosti, da je gibanje na odru čim manj izumetničeno, da ima gledalec ves čas neomejen občutek, da se vse, kar se na odru dogaja, godi nehoti, brez prearačunavanja. In tako se mora režiser odločiti za ta ali oni način aranžiranja. Ali si pri izdelavi zamisli natančno ves razvoj situacij na odru, ali pa prepusti situacijo slučaju, igralčevi potrebi sami. V prvem slučaju mu bo tekom vaje natančno povedal: tu vstanite, tu sedite, tu napravite par korakov na levo ali na desno, sedaj se obrnite proti osebji, s katero govorite, tu ji pokažite hrbet itd. itd.; v drugem slučaju pa bo čisto prepustil igralcu samemu, da se kreta, kakor ga silijo misli ali čustva. V prvem slučaju bo moral seveda skrbno slediti svojim izdelanim situacijam in popraviti, kar bo spoznal kot le preveč "narejeno", v drugem pa bo moral imeti skrbno oko za to, če ni gibanje na odru preživelo ali premrtvo za značilni tok dejanja in če se ne izcimijo iz tega igralcem samim čisto prepustčenega kretanja nezadovoljive situacije.

Kar se tiče zamišljenja prizorov, ki predstavljajo notranjost kake hiše, stanovanjske ali druge sobe, je treba, da opozorim na naravnost gotostne nedostatke, ki jih srečavamo celo pri poklicnih gledališčih. Kolikokrat se n. pr. zgodi, da se odigrava kake dejanje v nadstropju in so zidana v isto steno, kjer gredo okna na cesto, tudi vrata, ali pa se odigrava eno dejanje v eni sobi, drugo v sosednji in so okna vzdana v isto steno, s katero ta soba meji na ono itd. Takim nedostatom se treba na vsak način izogniti, ker vzamemo občinstvu še zadnji del iluzije (začasnega utisa, da je to, kar se na odru godi, resnica), kar je mogoče še ima.

Ob tej priliki naj opozorim, da z ozirom na raznoličnost in mikavnost prizorišča ni dobro postavljati vedno le sobe, ki predstavljajo one tri stalne stene, eno v ozadju vzporedno s sprednjim oderskim robom in dve proti ospredju. Zakaj bi imel gledalec vedno le ta pogled v sobno notranjost? Zamisliti si ga je lahko tudi drugače, n. pr. tako, da stoji v smeri črte, ki veže dva nasprotna si kota. V tem slučaju ozadje ne bo tvorilo stene z licem proti občinstvu, temveč nastane tam kot, ki ga tvorita dve pobočje od ospredja v ozadje se raztezajoči steni; obris sobe torej ne bo ta:

temveč sledeči:

To sta, rekel bi, čisto nasprotni si legi oderske sobe, med njima pa je še mnogo drugih, ki se približujejo bolj prvi ali bolj zadnji; zlasti pa jih je ogromno število, če dve stikajoči se steni nista pravokotni druga na drugo in enako dolgi.

Torej že radi večje spremenljivosti v prizorišču je priporočati, da se režiser ne drži vedno one stalne četverkotne pravilne oblike pri zidanju notranjštine kakega stanovanja. Ali mnogokrat je naravnost treba, prizoriti šče zasukati. Tako n. pr. v prvem dejanju v Cankarjevem "Pohujanju v dolini šentflorjanski". Prva prizora tega dejanja se odigrata za veliko mizo v kotu. Če bi postavil režiser navadno sobo, i ta dva nad vse važna prizora prišla vse premalo do veljave. Treba je torej sobo tako zasukati, da pride kot z mizo skoro v sredino odra.

Pri bralni vaji je bilo režiserjevo mesto za mizo, pri aranžiranju na odru, a pri vseh nadaljnjih,

pri vajah z ulogami v rokah in brez ulog, mora zasledovati razvoj igre iz občinstva. Upriporitev je namenjena občinstvu, zato se mora nje dobrota zasledovati tudi le z občinstva. Poleg umetniškega ali vsaj čim boljsega podajanja celote in poedinih ulog je posebne važnosti, da se v občinstvu vsaka beseda razume, in to na vseh mestih. Režiser bo torej zasledoval igro na odru na bolj oddaljenem mestu in bo igralce takoj prekinil, kakor hitro postane nerazumljiv. Ni pa s tem rečeno, da je treba na odru govoriti vedno vse glasno. Ne, kjer zahteva igra, je treba tudi šepetati, toda tako, da občinstvo vseeno razume. Samoglasniki se izgovarjajo jasno soglasniki ostro.

Režiser se ne sme pri vseh nadaljnjih vajah zadovoljiti s tem, da gre igra vedno bolj gladko in brezhibno, kar se besedila tiče, temveč se mora truditi, da doživlja celotno igro v svoji notranjosti čim delj tem silneje, tako, da režijo pravzaprav nikdar ni gotov, ampak jo razvija do čim boljsega. Lahko se zgodi, da to

ali ono stran svoje dosedanje režije odvzame in postavi na njeno mesto nekaj novega, predstava sama je kakor kristal, ki nastane potem čiščenja in razvoja! Pri generalni (glavni) vaji seveda ne sme spreminjati ničesar več. Pogledati si jo mora iz občinstva od začetka do konca, ne da bi le enkrat prekinil igralcev. Tudi če mu pride kaka nova misel, je večinoma ne bo mogel več uresničiti. Na vsak način pa bi bila taka sprememba po generalni vaji, ko je ni več mogoče pred predstavo preizkusiti, vedno kooljiva zadeva. Med glavno vajo si dela režiser zapiske o napakah v igri posameznikov in v drugem. Pa vaji pove vsakemu igralcu, inšpicientu in razsvetljaku po svojih zapiskih, kaj je še potrebno popravila.

Premiera (prva predstava) je potem prvo polnovredno, a vendar le delno uresničenje onega, kar sta režiser in igralec pri študiju dramatičnega dela iz uloge doživela in čemur sta poskušala že pri vajah dati čim bolj živnega umetniškega izraza.

MALI OGLASI

CENJENEMU OBČINSTVU naznanjam, da sem preselil svoj

KROJAČNICO
iz 6724 St. Clair Ave.
na
6620 St. Clair Ave.

Izdelujem obleke po meri, jih čistim in likam po zmernih cenah. Se vam toplo priporočam.

TRUCK NAPRODAJ
v dobrem stanju; poizve se na 1099 E. 64. St. (280)

TRGOVINE V NAJEM.
Štiri trgovine, dobre za vsak business bodisi za mesnico, grocerijo ali lekarno, se oddajo v najem takoj. Prostorji so na novo izdelani. Posebno vokal je pripraven za Drug Store. Prostorji se nahajajo na 321 E. 156 St. Za podatke se je zglasiti na 15702 Waterloo Road. (281)

S PRVIM DECEMBROM
bom odprl in nadaljeval z mesnico na 6216 St. Clair Ave.
Rojakom, namreč slovenskim gospodinjam se prav prijazno priporočam ter vam obljubim fino in točno postrežbo. Imel bom okusne kranjske klobase kakor tudi najboljše sveže meso ter vse po najnižjih cenah. Se priporočam. (283)

Vaš rojak
Jos. Somrak.

Ali so vaše obleke in suknje pripravljene za zimo?
Čistimo, barvamo, zakr-pamo, likamo in predelamo obleke i. t. d.
Vaše obresti bodo velike ako prinesete vaše obleke k Franku za vsake potrebščine. — Najboljše delo in postrežba.

FRANK
Cleaners & Dyers
(INC.)

TOVARNA E. 60 BONNA AV.
Podružnica St. Clair
pri Addison Road.

Cent. 5694 Rand. 5694.

ODDA SE SPREDNJA (front) soba za enega fanta; električna in kopališče. Oglasite se na 1051 E. 72 St. (281)

NAZNANILO
in
PRIPOROČILO.

Rojakom uljudno naznanjam, da bom odprl
GOSTILNO

3. decembra, t. j. v soboto
in vas vabim, da me pogosto obiskujete. Postregel vam bom z dobrimi pijačami, cigarami in cigaretami prav po domače. Se vam toplo priporočam (280)
FRANK TERČEK
15706 Holmes Ave.

MOŠKI KLOBUKI
\$3.50 moški klobuki, sedaj \$2.80
\$4.00 " " " \$3.20
\$5.00 " " " \$3.95
\$6.00 " " " \$4.80

SPECIAL:
moški baržunasti klobuki \$5.00.

Belaj & Mocnik
6205 St. Clair Ave., Cleveland, O.

DR. J. V. ZUPNIK

ZOBOZDRAVNIK
6131 St. Clair Ave.
Uhod iz 62. vzhodne ceste.
Opravlja zobozdravniško delo v tej okolici že 7 let.

Dnevnik Enakopravnost
je
ZICA
ki spaja
odjemalca s trgovcem
Oglas v našem listu
dospe na svoje določeno mesto liki telegram.

Tiskovna Družba

THE

American-Jugoslav Ptg. & Pub.

Company.

6418 ST. CLAIR AVE.

CLEVELAND, OHIO.

Tiskarna
Tiskovine
Dnevnik
Tudi Vi

Je edino slovensko unijsko podjetje, katerega lastuje zavedno delavstvo.

Napravljene v naši tiskarni, so lične in cene jako primerne.

Družba izdaja dnevnik Enakopravnost. List prinaša najnovejše novice in druge koristne razprave v prid delavstva. Če še niste naročnik lista, naročite se nanj.

Lahko postanete delničar podjetja. Za podrobnosti se obrnite na direktorij ali pa v uradu družbe.

THE AMERICAN-JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.

TEL. PRINCETON 551

6418 ST. CLAIR AVENUE.